

**СОЦІАЛЬНА МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 10 жовтня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціальна відповідальність бізнесу
Викладач (-і)	Пилипів Надія Іванівна, професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі і прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380673444155
Е-mail викладача	nadiya.pylypiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри https://kptpe.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Соціальна відповідальність бізнесу – вивчає вплив бізнесу на суспільство та навколишнє середовище, усвідомлення важливості соціальних, екологічних та етичних аспектів управління бізнесом.</p> <p>Предмет дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» – вивчення різних аспектів соціальної відповідальності, таких як етика в бізнесі, стосунки зі співробітниками, стосунки з клієнтами та споживачами, відносини з громадськістю, вплив на довкілля тощо.</p> <p>Об’єкт дослідження «Соціальна відповідальність бізнесу» – стратегія, політика та практика у сфері соціальної відповідальності. Також можуть досліджуватися різні моделі корпоративної соціальної відповідальності, їх ефективність та вплив на розвиток суспільства..</p> <p>Пререквізити: Економіка природокористування та охорона довкілля, Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. Бізнес-комунікації у підприємництві</p> <p>Постреквізити: Управління якістю товарів і послуг.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета– є формування у студентів системи знань про те, що ефективне управління враховує не лише фінансові показники, а й соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства що діяльність підприємства може впливати на різні соціальні групи, середовище, культурні цінності та загальний стан суспільства.</p> <p>Результати навчання:</p> <p>студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність поняття соціальної відповідальності та її ролі у забезпеченні сталого розвитку суспільства; - про організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю; - методи і інструмент моніторингу корпоративної соціальної відповідальності. -знання про формування відносин роботодавців з працівниками на основі соціальної відповідальності; - соціальне партнерство як інструменту формування соціальної відповідальності; - формування відносин бізнесу з зовнішніми підприємствами на основі соціальної відповідальності; - екологічну компоненту соціальної відповідальності; - тенденції та виклики у розвитку соціальної відповідальності в Україні; <p>студент повинен вміти:</p> <p>аналізувати і оцінювати різні аспекти корпоративної соціальної відповідальності;</p>	

- впроваджувати інструменти управління соціальною відповідальністю на підприємствах;
 - взаємодіяти з різними зацікавленими сторонами для спільного досягнення соціально відповідальних цілей;
 - розробляти та реалізувати стратегії з урахуванням соціальної відповідальності.
- Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти такими **комунікаціями**: -працювати у команді та ефективно спілкуватися з колегами та партнерами.
- Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває автономності і відповідальності, що проявляється у такому:*
- готовність до аналізу і прийняття рішень в складних ситуаціях, пов'язаних із соціальною відповідальністю;
 - навички лідерства для спрямування підприємства на шлях сталого розвитку;
 - здатність до критичного мислення і проблемного аналізу;
 - відчуття відповідальності за впровадження соціальних ініціатив у практичну діяльність;
 - дотримання етичних та соціальних норм у веденні бізнесу.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Результати навчання

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно-спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
семінарські заняття	14
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	076	4	нормативний

	Підприємство та торгівля					
Тематика навчальної дисципліни						
Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	Семінарські	Самостійна робота	лекції	Семінарські	самостійна робота
Тема 1. Основи розвитку соціальної відповідальності бізнесу 1.1. Суть поняття соціальної відповідальності. 1.2. Роль соціальної відповідальності у стійкому розвитку суспільства	2	2	10	1		15
Тема 2. Управління корпоративною соціальною відповідальністю 2.1. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю 2.2. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності	4	4	10	2	2	15
Тема 3. Взаємовідносини у сфері праці 3.1. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності 3.2. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	4	4	10	2	2	15
Тема 4. Взаємодія бізнесу із зовнішніми підприємствами на засадах соціальної відповідальності 4.1. Формування відносин бізнесу із зовнішніми підприємствами на засадах соціальної відповідальності 4.2. Екологічна компонента соціальної відповідальності	4	2	10	1		15
Тема 5. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні 5.1. Тенденції та виклики у розвитку соціальної	2	2	10	6	4	15

відповідальності в Україні 5.2. Стратегічні напрями розвитку та рекомендації для покращення практики соціальної відповідальності						
Індивідуальне завдання			10			10
Усього годин	16	14	60	6	4	80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 бална – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен) Поточний контроль 0-30 балів; Самостійна робота 0-10 балів; Індивідуальне завдання 0-10 балів; Екзамен 0-50 балів.				
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1	Модуль 2			
	Поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	Екзаменаційна робота	
	Усне опитування, презентація	Тестування (КРС)	Тести		
	30 балів	10 балів	10 балів		
50 балів			50 балів	100	
Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою					
Шкала оцінювання для екзамену					
університетська		національна		шкала ECTS (ECTS)	
90 – 100		5	відмінно	A	
80-89		4	добре	B	
70-79				C	
60-69		3	задовільно	D	
50-59				E	
26-49		2	незадовільно з можливістю повторного складання	FX	
1-25			незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F	
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання – (ІЗ) у межах кожної теми - тестування проводиться у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%. Максимальна оцінка за ІЗ становить 10 балів.				
Семінарські заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і				

розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих).

Поточні відповіді по окремих темах можуть проводитись у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін. (захист відбувається на практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).

Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу.

Оцінка	Умови отримання оцінки
<p style="text-align: center;">5 «відмінно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
<p style="text-align: center;">4 «добре»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.
<p style="text-align: center;">3 «задовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
<p style="text-align: center;">2 «незадовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Вимоги до

Передбачено дві контрольні роботи, які виконуються під час семінарських

контрольної роботи	заняттях (оцінки 2, 3, 4, 5) (40 тестових питань, три спроби – кращий результат).
Самостійна робота	Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (40 тестових питань, три спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множить на коефіцієнт 0,1. Максимальна оцінка за тестування становить 10 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за такі види робіт: Поточний контроль (максимум 30 балів). Самостійна робота (максимум 10 балів). Індивідуальне завдання (максимум 10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перекладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.
Підсумковий контроль	Підсумковою формою контролю є екзамен (максимум 50 балів), на якому студент презентує ідею свого майбутнього бізнесу. Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів. Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне вивчення навчальної дисципліни (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів). В умовах карантину чи військового стану ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Письмові роботи. Виконання індивідуального завдання “Тенденції розвитку малого та середнього бізнесу в зарубіжних країнах” оформляють у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.</p> <p>Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов’язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.</p> <p>Неформальна освіта. Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p> <p>Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяється як допоміжного інструменту.</p> <p>Додаткові бали +10 балів за участь у конференції: виступ або тези; до 10 балів за сертифікат неформальної освіти.</p>	
8. Рекомендована література	
<p>Нормативно-правові документи</p> <p>1. Господарський кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV із змінами та</p>	

доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15> (дата звернення: 19.08. 2023).

2. Цивільний кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15> (дата звернення: 19.08. 2023).

3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. №722/2019. URL: <https://cutt.ly/2uod8sa> (дата звернення: 19.08. 2023).

4.Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000). URL: www.globalcompact.org.ua.

5. Міжнародна організація праці: Конвенції та рекомендації, ухвалені міжнародною організацією праці. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/normativeinstrument/wcms_631067.pdf

6. Європейська соціальна хартія URL: <http://www.oecd.org/department>.

7. Положення «Про Національну тристоронню соціально-економічну раду» . №1871. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

8. Глобальна ініціатива щодо звітності. Global Reporting Initiative. URL: <https://www.globalreporting.org/Pages/default.aspx>

9. Зелена книга ЄС «Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності». URL: http://www.eurofound.europa.eu/emcc/content/source/eu02002s.htm?p1=topic&p2=Corporate_Social_Responsibility

10. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>

Навчально-методичні матеріали

8. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.

9. Сіренко Н.М., Лункіна Т.І., Бурковська А.В. Соціальна відповідальність : навч. посіб. /. Миколаїв : МНАУ, 2021. 216 с.

10. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства . Ф. Котлер, Н. Лі ; Пер. з англ. С. Яринич. К. : Стандарт, 2015. 302 с.

11. Золотарьова О.В., Лебедева В.К. Соціальна відповідальність: Конспект лекцій. Дніпро: НМетАУ, 2018. 175 с.

12. Лазоренко О., Колишко Р. та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності». К.: Видавництво «Енергія», 2018. 96с.

13. Саприкіна М. А., Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: посібник . За наук. ред. д.е.н., проф. засл. діяч. науки і техніки О.С. Редькіна . К.: Вид-во «Фабований лист», 2018. 480с.

14. Колот А.М., Грішнова О.А. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія . за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. К.: КНЕУ, 2016. 501с.

15. Краплич Р. Корпоративна соціальна відповідальність українського бізнесу: Досвід Фондації Острозьких : Посібник для бізнесу та неприбуткових організацій . Фондація ім. князів-благодійників Острозьких. Рівне, 2015. 74 с..

Наукові публікації

16. Pylypiv N. Balanced scorecard for implementing united territorial communities' social responsibility/ N. Pylypiv, I. Piatnychuk, O. Halachenko, Y. Maksymiv, N. Popadynets // Problems and Perspectives in Management Volume 18, 2020, Issue №2, pp. 128-139. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18\(2\).2020.12](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18(2).2020.12) (SCOPUS, Q 3).

17. Н.І. Пилипів. Концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства / Н. І. Пилипів, Ю. В. Максимів, І. Д. П'ятничук. / Збірник «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики», № 4 (27) 2018 (Web of science, <http://fkd.org.ua/article/view/154374>)

18. Пилипів Н. І. Система управління сільськогосподарським підприємством / Н. І. Пилипів., І. Д. Амброзьяк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2020. - №7(39). –С.59-63.

19. Пилипів Н. І. Аналітичне забезпечення стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства / Н. І. Пилипів., І. Д. Амброзьяк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2020. - №9. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-9-6300>

20. Пилипів Н.І. Стратегічні орієнтири розвитку біоенергетичного потенціалу сільськогосподарських підприємств під час переходу до циркулярної економіки / І. Б. Яців, М. Г. Ступень, Н. І. Пилипів, Д. І. Шеленко // *Регіональна економіка* 2019, №4(94). С. 144–151.

21. Pavlov, K., Pavlova, O., Kotsko, T., Shabala, O., Pylypiv N. Functioning efficiency of the electricity market of the western region of Ukraine | Efektywnosc funkcjonowania rynku energii elektrycznej zachodniego regionu Ukrainy. *Polityka Energetyczna*, 2023, 26(2) p.p. 47-64.

22. Пилипів Н.І. Необхідність побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності бізнесу. Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення в умовах переходу до Індустрії 4.0 : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 березня 2020 року. Рівне. НУВГП, 2020. С. 151-154.

Викладач,

завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, д.е.н., проф.

Пилипів Н.І.